

Bistand og miljø går hånd i hånd

Taler

Tine Sundtoft

Dato

8 april 2014

Omstendigheter

Klima- og miljøministerens møte med Norad

- 1 For en uke siden mottok jeg Klimapanelets delrapport om virkninger av klimaendringene.

5 Den slår fast med enda større tydelighet enn før at fattigdom og klimaendringer henger nøye sammen.

10 Det er de fattigste som er mest utsatt for flom, skred og ekstremvær. Det er de som mister boligene og næringsgrunnlaget sitt. Det er de som mangler ressurser til å bygge det opp igjen.

Klimaendringene vil dessuten føre til økt fattigdom. Det blir lavere matproduksjon flere steder og dårligere tilgang på vann. Flere kan bli flyktninger.

- 15 Klimapanelets rapport understreker nok en gang at klimapolitikk og bekjempelse av fattigdom må gå hånd i hånd.

Jeg kommer fra en landsdel hvor misjonen står sterkt. Farfar var prest, og jeg har vært med farmor på misjonsbasar mange ganger i barndommen.

20

Mange har kritisert misjonærene for kulturimperialisme.

Men misjonærene er også forløperne for moderne bistandsarbeidere.

- 25 Misjonærene bidro ikke minst sterkt til utdanning. Og utdanning skaper utvikling.

30 Nelson Mandela skriver i sin selvbiografi at misjonærenes skoler ga de svarte en sjanse til utdanning som de ikke fikk på de statlige skolene. Han selv fikk store deler av sin utdanning på misjonærskoler i Sør-Afrika.

Mitt misjonsprosjekt her i dag er å understreke hvor viktig det er at vi jobber sammen om det norske klima- og skogprosjektet.

35

Det er et godt eksempel på hvordan bistand og miljø går hånd i hånd.

Ødelagte tropiske skoger betyr økt risiko for flommer og tørke.

40 Dermed undergraves grunnlaget for landbruk. Mulighetene for varige arbeidsplasser blir ofte borte.

Livsgrunnlaget for urfolk og andre som lever i skogen kan bli svekket.

45 I tillegg forsvinner verdifullt naturmangfold. Regnskogene har om lag halvparten av verdens dyre- og plantearter. De er livets egen livsforsikring og kilde til medisiner og råvarer.

50 Dette er gode grunner til at kampen mot ødeleggelse av skogene har stått høyt på dagsorden i flere tiår.

Men vi er også blitt oppmerksom på en annen viktig grunn til å ta vare på skogene: De er enorme karbonlagre!

55 Skogene lagrer mer karbon enn det finnes i atmosfæren. Når skogene ødelegges, slippes det lagrete karbonet løs i atmosfæren. Der gjør det like stor skade som karbon fra olje, kull eller gass.

60 Denne vissheten var grunnen til at Klima- og skogsatsingen ble opprettet i 2007. Høyre var en av pådriverne.

Vi føler et sterkt eierskap til satsingen. Regjeringen har med seg et enstemmig Storting på at satsingen skal forlenges til 2020, på minst dagens nivå.

65 Som klimaminister er jeg selvfølgelig opptatt av at klima- og skogsatsingen skal bidra til utslippsreduksjoner. Dette er Stortingets viktigste beveggrunn.

Men utvikling vil også være en sentral del.

70

At satsingen bidrar til å skape utvikling er for det første et krav til bruken av bistandsmidler.

For det andre vil utslippsreduksjonene sannsynligvis være større og mer varige dersom de er skapt gjennom tiltak som gir et bedre liv for folk.

75

Samlingen av ansvaret for klima- og skogsatsingen i Klima- og miljødepartementet skal altså ikke tolkes som at utvikling er blitt lavere prioritert enn tidligere.

80

Samlingen er gjort for å effektivisere ordningen og gjøre den mer hensiktsmessig.

Uklarhet om ansvarsforhold var en sentral kritisk merknad fra Riksrevisjonen.

85

Denne uklarheten er nå borte. Alle ansvarslinjer ender ett sted: i Klima- og miljødepartementet.

En naturlig følge er at KLD har fått Norad som underliggende etat.

90

For første gang har en klima- og miljøminister Norad som en del av sin «verktøykasse».

Dette er jeg veldig glad for!

95

Slik har vi lagt til rette for at miljø- og utviklingspolitikken skal være gjensidig underbyggende.

Samordnet arbeid for klima og utvikling er et eksempel på at to pluss to er mer enn fire.

100

Klimaendringene truer resultatene som er oppnådd gjennom all annen bistand.

Tiltak mot klimaendringer kan skape utvikling og arbeidsplasser.

105

Når utviklingslandene i tillegg får betalt for resultatene, kan betalingen

investeres i andre tiltak som skaper utvikling.

Det kan være energitilgang, helsetiltak og oppbygging av institusjoner.

110

Klima- og skogprosjektet står for 10 prosent av hele det norske bistandsbudsjettet

115

Det er norske skattebetaleres penger, og vi må kunne gjøre rede for bruken av dem. Her vet jeg at dere i Norad har mye erfaring og ekspertise..

120

For å få til en best mulig forvaltning trenger vi samarbeid på tvers - mellom direktorat, departement og ambassader. Ambassadene i de viktigste skoglandene forvalter store beløp på vegne av Klima- og miljødepartementet. Det er i første rekke Brasil, Indonesia, Etiopia og Tanzania.

Ambassadene er «den spisse enden». Der møtes klima og utvikling på bakkeplan. Der blir utenriks- og klimapolitikken to sider av samme sak.

125

Klima- og skogprosjektet har noen helt klare utfordringer sammenlignet med mye annen bistand.

Det er nybrotsarbeid.

130

Det skal være resultatbasert. Men resultatene skal være oppnådd på en akseptabel måte, der det tas hensyn til mennesker og miljø.

Fase en i prosjektet minner mye om tradisjonell bistand: Bygging av institusjoner.

135

Flere av regnskoglandene er land med svake institusjoner, kort demokratisk historie, sosial uro, korrupsjon og konflikter mellom folkegrupper.

140

For å sikre at regnskogen blir tatt vare på, er det nødvendig å involvere organisasjoner, urfolksgrupper og andre instanser i åpne politiske prosesser.

Vi trenger overvåkningssystemer, statistiske målemetoder, direktorater og politiske organer som forvalter skogen.

Vissheten om at landene kan få betalt for regnskog som står, kan bidra til at de bygger opp den type institusjoner.

150 Og hva er et land uten institusjoner? I verste fall et land hvor det er den sterkeste rett som gjelder. Et land hvor store selskaper eller andre kan ta seg til rette, jage folk fra leveområdene sine, hogge ned skogen og bruke jorda til plantasjer.

155 Mange har kritisert at skogpengene «står på bok», for eksempel i Brasil. Jeg mener det er bedre at de står på bok enn at de brukes på dårlige prosjekter. Og det at pengene står på bok, har også en verdi for Brasil. Penger på bok er en forutsigbar finansieringskilde.

160 Brasil vet at de vil få betalt dersom de fortsetter å levere resultater.

Like fullt: Jeg har bedt klima- og skogprosjektet om å vurdere muligheter for mer effektiv omsetning i de fondene der Norge bidrar. Penger skal ikke stå på bok lenger enn absolutt nødvendig.

165 Dette er en direkte oppfølging av Sundvollen-erklæringen der vi sier at «Arbeidet for å sikre at pengene brukes effektivt og til formålet i mottakerlandene må styrkes».

170 Inntil videre har regjeringen besluttet at satsingens hovedinnretning ligger fast. Regjeringen vil legge økt vekt på å trekke med privat sektor. Vi har også bedt om et intensivert arbeid for å trekke med andre giverland.

175 Jeg planlegger å legge frem en omfattende omtale av klima- og skogsatsingen i budsjettproposisjonen for neste år. Dersom det kommer fram informasjon som tilsier at vi skal endre innretningen på satsingen, vil jeg foreslå dette der.

Den kanskje aller viktigste internasjonale oppgaven de neste årene er å få vedtatt en ny global klimaavtale i Paris i 2015. Målet er en ambisiøs ny avtale som omfatter alle land.

180

Noe av det vanskeligste med forhandlingene er å bryte ned det tradisjonelle skillet mellom i-land og u-land. De som tradisjonelt er klassifisert som u-land står i dag for mer enn 50 prosent av de globale klimagassutslippene. De må

185 forplikte seg til å ta betydelige utslippskutt, Klimaproblemet kan ikke løses gjennom å endre økonomien i industrilandene.

Samtidig må rike land vise vilje til å gå foran. Norge var ett av syv land som tok initiativ til den globale kommisjonen for økonomi og klima. Kommisjonen skal
190 synliggjøre muligheten for økt vekst og utvikling gjennom klimasmarte investeringsbeslutninger.

Dette er vesentlig for å bidra til at land, investorer og selskaper som fatter beslutninger som øker klimaproblemet, heller investerer i tiltak for lavere
195 utslipp. Fordi det gir høyere vekst, høyere sysselsetting og bedre fordeling enn høyutslippsalternativet.

I september i år skal resultatene fra deres arbeid presenteres for globale ledere under Ban Ki-Moons klimatoppmøte i New York.

200

Norge er en langsiktig og betydelig giver av klimafinansiering. Det viser vilje til å gå foran. I 2013 ga Norge om lag 4,8 milliarder til klimatiltak i u-land, når finansiering gjennom Norfund holdes utenfor.

205 Måltrettet klimafinansiering er viktig. Men det er økende forståelse for at store offentlige og private investeringer må ta hensyn til risikoene knyttet til klimaendringer. Dette gjelder også bistand.

Vi stiller krav til at fattige land lager langsiktige utviklingsplaner som integrerer klimahensyn. Hvis ikke vår egen bistand også integrerer slike hensyn, vil
210 resultatene undergraves på sikt.

I Norad har dere viktig kompetanse på dette feltet fordi dere kjenner realitetene på bakken. Det er en forutsetning for å støtte opp om klimarobust utvikling. Jeg
215 ønsker en dialog med Utenriksdepartementet og utviklingspolitisk ledelse om hvordan vi kan bruke denne kompetansen best mulig.

Klima- og skogprosjektet er bistandspolitisk nybrotsarbeid. Det kan Norge være stolt av.

220

Det merker jeg ikke minst i de internasjonale klimaforhandlingene, hvor Norge har høy troverdighet. Mellom 20 og 30 prosent av de kostnadseffektive tiltakene

for å redusere global oppvarming til to grader finnes i skogsektoren.

225

Nå vil vi arbeide for å få med flere i-land som samarbeidspartnere. Norge kan ikke redde verden alene, men vi kan gå foran på noen viktige områder.

230

Nå skal jeg videre til statsministerens kontor, men kommer tilbake etterpå for å ha et møte med ledergruppa. Jeg ser fram til å arbeide videre sammen med dere i Norad for å realisere klima- og skogsatsingens ambisiøse mål.

Kilde

www.regjeringen.no

235

Emner

Bistand, Fattigdom, Innledning, Klima

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/bistand-og-miljo-gar-hand-i-hand>

240

245

250

255

260